

Slutrapport

Återrapportering av ekonomiskt stöd till lokalt brottsförebyggande projekt

Det sker mycket brottsförebyggande arbete runtom i landet, både som projekt och i den löpande verksamheten. Några av dessa insatser har kunnat genomföras med hjälp av ekonomiskt stöd från Brottsförebyggande rådet (Brå). Arbetet dokumenteras och efter insatsen lämnas en slutrapport till Brå.

Erfarenheterna från de olika projekten är många gånger intressanta för andra som arbetar med brottsförebyggande arbete och därför publicerar Brå ett urval av rapporterna på myndighetens webbplats.

För sakuppgifter och slutsatser står respektive författare eller organisation.

Fler rapporter finns att ladda ner på www.bra.se/lokaltarbete

Rapport med ekonomisk redovisning skickas till:
Brottsförebyggande rådet
Box 1386
111 93 Stockholm

Slutrapport: 2010
B3.3-0140/2009

Projekt säkrare i butik, Mörby Centrum

Ett samarbete

Projekt Säkrare i butik, Mörby Centrum, är ett samarbete mellan parterna:
Trygg i Danderyd/Danderyds kommun, Butiker/verksamheter i Mörby Centrum, Mörby Centrum företagarförening, Mörby Centrumledning, Närpolisen Danderyd, Polisen Roslagen, Adilimo/SafeSite, Tekniska kontoret, Vaktbolaget Addici samt Svensk handel.

Kartläggning,

Bakgrund

Mörby Centrum har under senaste åren kommit att bli ett utsatt område för butiksbrån. Polisen i Roslagen initierade Projekt säkrare i butik, Mörby Centrum, vilket syftar till att skapa ökad säkerhet för verksamheterna, personalen och kunderna i hela centrum.

Referensmaterial

Referensmaterial som ligger till grund för denna rapport är:

Referensperiod: julhandeln 2008 1:a november till sista december 2008. Dessa referenser har sedan jämförts med resultat för julhandeln 2009.

Material som använts är:

- Dagrappporter inklusive antal tillbudsrapporter från butiker/verksamheter.
- Polisrapporter från anmälda brott.
- Företagarföreningen har tillfrågats för att få en uppskattning om hur utvecklingen varit under perioden 2008 samt 2009.

Trygghetsmätning

- En trygghetsmätning gjordes före och efter projektet. Enkäten bifogas bilaga 1
- Resultat från enkät 1 rapporteras som enkät 1, före projekt (bilaga 2)

Åtgärder

Mål

Målen med projektet säker i Handeln Mörby Centrum var att

- Julhandeln 2009 (1 november till sista december) skulle vara tryggare för kunder och anställda jämfört med samma period 2008.
- Personal i Mörby Centrum ska få ökad medvetande grad hur trygghet kan skapas.
- Personal i Mörby Centrum ska uppleva ökad trygghet i sitt arbete.
- Personal i Mörby Centrum ska få utbildning i redskapet SafeSite, detta för att ytterligare kunna öka medvetenheten kring brott samt öka tryggheten för personalen i centrum.
- Kunder i Mörby Centrum ska uppleva ökad trygghet vid besök i Mörby Centrum.

Projektordning

- 1) Information till företagarföreningen.
- 2) Framtagning och genomförande av trygghetsmätning nr 1. Enkät
- 3) Insamling av referensmaterial
- 4) Möte med alla verksamhetschefer
- 5) Utbildning av utbildare
- 6) Utbildning av verksamhetschefer
- 7) Utbildning av personal
- 8) Certifiering av alla verksamheter
- 9) Genomförande av trygghetsmätning nr 2 Enkät
- 10) Utvärdering
- 11) Sammanställning /rapportskrivning

Inga förändringar har skett utifrån planen.

Genomförande

Utbildning

Två ordningsvakter i centrum utbildades till utbildare och certifierare, detta i samverkan med svensk handel. (<http://www.sakeributik.se/>)

Utbildarna/ordningsvakterna erbjöd kurser för all personal i Mörby Centrum. Personal i respektive verksamhet utbildades i 13:stegs programmet Skydd mot rån i handel samt säker i butik. (se bilaga 3)

Samtidigt hölls utbildning i SafeSite, så att vid händelse kan all personal i centrum i framtiden informera och larma varandra. (<http://www.safesite.se>). Safesite är ett program som redan finns i Danderyd och som nu kan användas av verksamheterna i Mörby Centrum.

Till detta kom att personal från Svensk handel höll utbildning för företagarföreningen om säkerhetsmaterial så som värdeskåp, larm osv.

Nästa steg var att utbildaren i samverkan med närpolisen certifierade verksamheterna, för att bekräfta att de tretton punkterna i programmet är uppfyllda. Utbildaren hade i uppdrag att under projektets gång stödja verksamheterna så att de lyckas uppfylla certifieringen.

Ansvarsfördelning

Projekt Säkrare i butik, Mörby Centrum, är ett samarbete mellan parterna: Trygg i Danderyd/Danderyds kommun, Butiker/verksamheter i Mörby Centrum, Mörby Centrum företagarförening, Mörby Centrumledning, Närpolisen Danderyd, Polisen Roslagen, Adilimo/SafeSite, Tekniska kontoret, Vaktbolaget Addici samt Svensk handel. Alla verksamheter har delar av ansvar i projektet.

Utbildare

Vaktbolaget Addici ansvarade för utbildningen samt tillhandahöll utbildarna/ordningsvakterna. Syftet med att ordningsvakter var utbildare är för att dessa efter utbildningarna och certifiering ska finnas tillgänglig att stötta verksamheterna i fortsatt trygghetsskapande arbete samt kunna skapa kontinuitet och långsiktig effekt av projektet då kompetens och stöd finns kvar i huset.

Adilimo har utbildat personal i SafeSite med målet att ge personalen i Mörby centrum ett redskap så att personal i centrum i framtiden kan informera och larma varandra.

Övriga

Samordnare för projektet är Trygg i Danderyds projektledare.

Centrumledning och företagarföreningen har ansvarat för verksamheternas deltagande.

Centrumledning och väktare har tagit fram referensmaterial.

Polisen ansvarade för framtagning av referensmaterial samt att certifiera butikerna.

Trygg i Danderyd ansvarade för projektets genomförande. Vidare för förankring i kommunen bland ex. medborgare, politiker och kommunens övriga personal.

Adilimo ansvarade för implementering av SafeSite.

Utveckling

Projektet har som mål att bli en framtida kontinuerlig verksamhet i Mörby Centrum där personal (framförallt ny personal men även andra som vill repetera) utbildas en gång per år.

Certifiering av butiker ska ske en gång per år.

Polisen i Roslagen har uttryckt önskemål om att fler köpcentrum i området ska genomföra detta trygghetsarbete. Personal från projektet så som projektledaren från Trygg i Danderyd, personal från Adilimo samt utbildarna från Addici har ställt sig till polisens förfogande för att informera om projektet i andra köpcentrum.

Ekonomi

Beviljat bidrag från Brå: 70.000 kr

Kostnadsrapport

Utbildning

60.000 kr

Material

Ca 10.000 kr

Personalomkostnader

Ca 20.000 kr

Extra omkostnader

Ca 7.000 kr

Marknadsföring

Ca 3.000 kr.

Omkostnader SafeSite:

42 800 kr

Effekter

Referensmaterial

Referensmaterial som ligger till grund för denna rapport är:

Referensperiod: julhandeln 2008 1:a november till sista december 2008. Dessa referenser har sedan jämförts med resultat för julhandeln 2009.

Trygghetsmätning

- En trygghetsmätning gjordes med enkäter före och efter projektet. Enkäten bifogas bilaga 1.

Material som kompletterande använts är

- Dagrappporter inklusive antal tillbudsrapporter från butiker/verksamheter.
- Polisrapporter från anmälda brott.
- Företagarföreningen har tillfrågats för att få en uppskattning om hur utvecklingen varit under perioden 2008 samt 2009.

Trygghetsmätning/enkäter

Enkät mätningarna rapporteras som enkät 1, före projekt (bilaga 2)

Sammanfattande av trygghetsmätningen/enkäterna är följande

Enkät 1 visar att

- Ca 14 procent av personalen oroar sig för att utsättas för brott.
- Det brott som flest personal oroar sig för att bli utsatt för är rån. (45%)
- Stängning är den tidpunkt som skapar mest oro hos personalen.
- 36 % av personalen har erfarenhet av att varit utsatt för brott.
- Det vanligaste brottet personal som varit utsatt upplevt är stöld. (38%) Det är dessutom 21% som utsatts för hos och 18%% av personalen vilka utsatts för rån.
- Stökiga ungdomar (30) och missbrukare (35%) är det som stör verksamheterna mest.
- Det som flest personal efterfrågar för ökad trygghet är fler väktare/bevakningspersonal (30%) tätt följt av personalutbildning om säkerhet (27%).

Tyvärr var underlaget för lågt gällande enkät två för att vi ska kunna uttala oss med säkerhet kring resultaten. Men det som ändå utmärker sig är svar på sista frågan.

För att förbättra tryggheten i mitt arbete behöver följande förbättras:

Där är det markant färre personer vilka efterfrågar *Fler väktare/bevakningspersonal än vid enkät 1*. Medan *personalutbildning om säkerhet* istället efterfrågas av fler.

Dagrapporter inklusive antal tillbudsrapporter från butiker/verksamheter.

Sammanfattande av dagrapporterna är följande:

Vaktbolagets referensmaterial gällande anmälda brott och ordningsstörningar: för perioden julhandeln 2008 1:a november till sista december 2008. Dessa referenser har sedan jämförts med resultat för julhandeln 2009.

Sammanfattande dagrapporterna är följande:

Antalet anmälda brott är för år 2008: *354 stycken*. För år 2009: *553 stycken*.

Kommentar gällande dagrapporter.

Statistiken visar att tillbuden ökat markant. Då detta undersöks mer noggrant är väktarnas upplevelse att det troligtvis inte är fler tillbud men att butikspersonal efter utbildning blivit så mycket bättre på att rapportera. Dels för att de nu kanske tydligare har förstått syftet med rapporteringarna, det vill säga skapa ett underlag för förbättringar. Tidigare kan det ha varit så att butiker låtit bli att rapportera tillbud då man inte vill få ett negativt rykte om sig.

Polisrapporter

Polisens referensmaterial gällande anmälda brott (fickstölder, annan form av snatteri/stöld samt butiksrån) för perioden julhandeln 2008 1:a november till sista december 2008. Dessa referenser har sedan jämförts med resultat för julhandeln 2009.

Sammanfattande av polisrapporterna är följande:

Antalet anmälda brott är för år 2008: *26 stycken*. För år 2009: *22 stycken*.

Antalet fickstölder har minskat från 11 st 2008 till 6 st 2009

Antalet stölder/snatteri har ökat från 11 st år 2008 till 16 st 2009

Antal butiksrån har minskat från 4 st år 2008 till 0 st 2009.

Kommentar gällande polisrapporterna

Statistiken visar att tillbuden ökat inom vissa områden men minskat inom andra. Det som var den inledande anledningen till detta projekts start var ett antal butiksrån i Mörby Centrum. År 2008 var det fyra rån. År 2009 var den noll. Detta är mycket glädjande, speciellt då just rån är det personal är mest oroliga för.

Företagarföreningens samt centrumledningens uppskattning om hur utvecklingen perioden 2008 samt 2009.

Sammanfattning från möte med företagarföreningen:

"Man tycker inte att tillbuden har ökat, men däremot så har vår medvetenhet ökat. Tidigare var man bara medveten om vad som hände i sin egen butik, nu tack vare SafeSite så ser man vad som händer i hela Centrum. Ett önskemål om snabbare info ut på SafeSite.

Mycket positiv respons ifrån butikerna på utbildningarna som har varit."

Övrigt

Alla verksamheter utom två (systembolaget samt Hemköp) är *certifierade* i 13 stegs programmet *Skydd mot rån i handel* inom projektet. Just systembolaget samt hemköp har egna system för utbildning och trygghetsskapande arbete och de har därför inte varit aktiva i detta projekt.

Bilaga1

Säker handel - Enkät för trygghet och säkerhet i Mörby centrum		
Svaren från denna enkät kommer att behandlas anonymt. Enkäten kommer att följas upp i januari 2010. Kontakt: Anna Röst Riben, mail: anna.rost.riben@danderyd.se		
Nr	Fråga	✓
1	Bakgrund	
	Kön	
	Man	
	Kvinna	
2	Ålder	
	-20	
	21-30	
	31-40	
	41-50	
	51-60	
	61-	
3	Antal personal i butik/verksamhet	
	1-5 stycken	
	6 eller fler	
<i>Fler svarsalternativ får anges på frågorna nedan (där det är möjligt)</i>		
4	Oro	
	Jag är orolig för att i arbetet utsättas för brott	
	Inte alls	
	Lite	
	Ganska ofta	
	Mycket ofta	
	Jämt	
5	Om orolig, vilken form av brott är du orolig för?	
	Rån	
	Misshandel	
	Stöld	
	Hot	
	Skadegörelse	
	Annat	
	Vad	
6	Vid vilken tidpunkt är du mest orolig?	
	Öppning	
	Stängning	
	Annat	
	Vad	

7	Vilken plats/er upplever du mest oro vid/kring?	
	Inne i butik/verksamhet	
	På lager	
	Utanför butik, verksamhet	
	Annat	
	Vad	
8	Har du erfarenhet av att i arbetet utsättas för brott?	
	Ja	
	Nej	
9	Om ja, vilken form av brott utsattes du för?	
	Rån	
	Misshandel	
	Stöld	
	Hot	
	Skadegörelse	
	Annat	
	Vad	
Störande aktiviteter/personer		
10	I mitt arbetsutövande är det störande med...	
	Stökiga ungdomar	
	Missbrukare	
	Mörka områden/dålig belysning	
	Nedskräpning	
	Påträngande tiggeri	
	Förstörelse	
	Klotter	
	Annat	
	Vad	
Trygghet		
11	För att förbättra tryggheten i mitt arbete behöver följande förbättras	
	Inget	
	Larm	
	Fler vaktare/bevakningspersonal	
	Kassahantering	
	Övrig pengahantering	
	Personalutbildning om säkerhet	
	Annat	
	Vad	

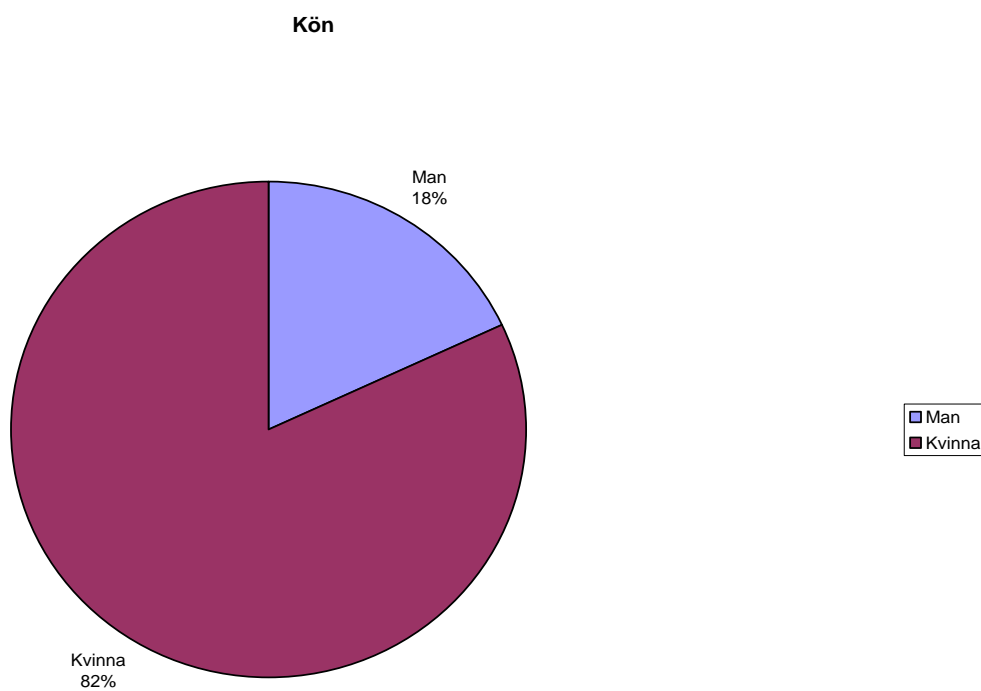

Sammanställning enkät 1 Tryggare handel Mörby Centrum

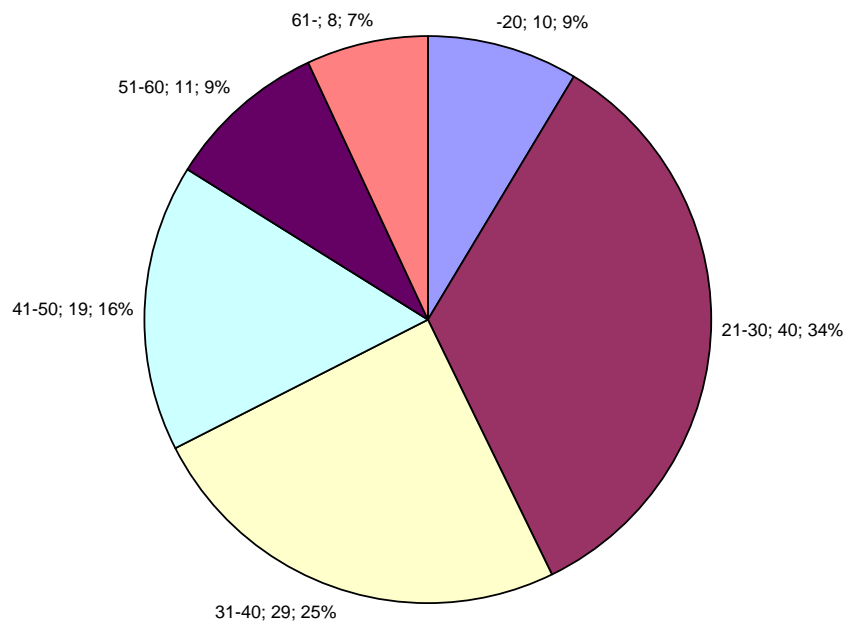
117 svarade

Siffr 1 = Antal svarande i frågan

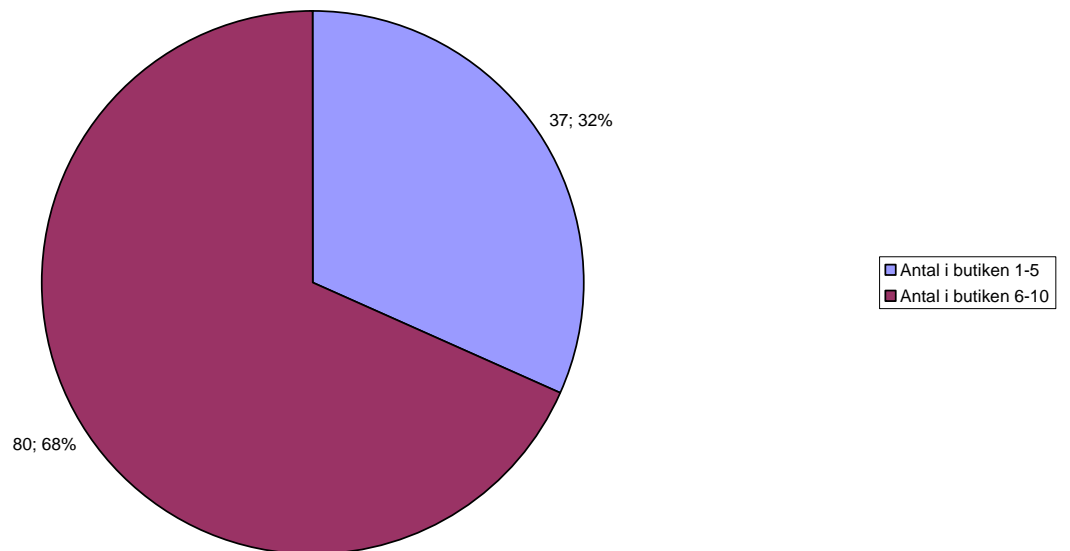
Siffr 2 = procentantal av de svarande i frågan

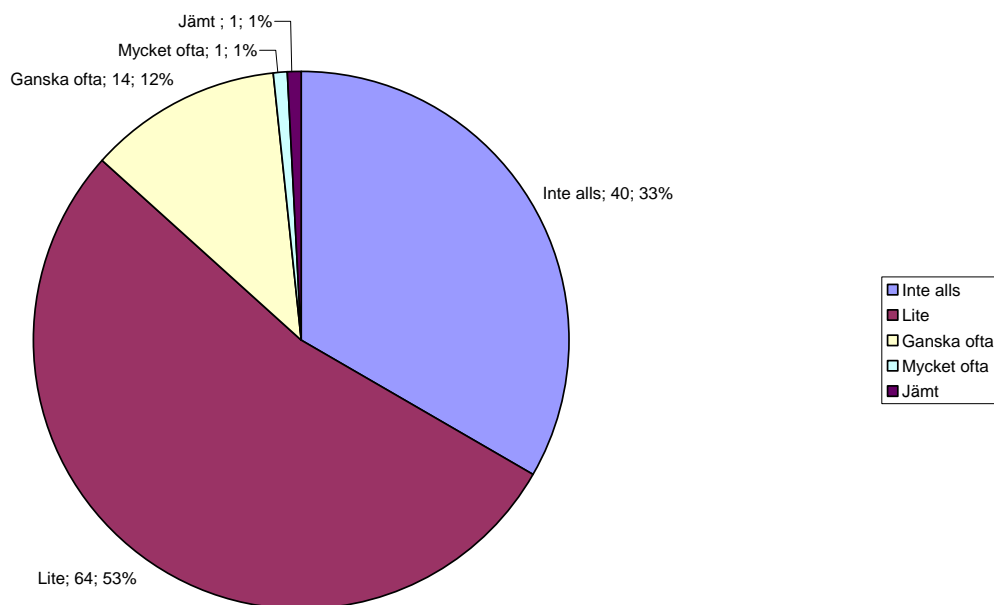
Ålder

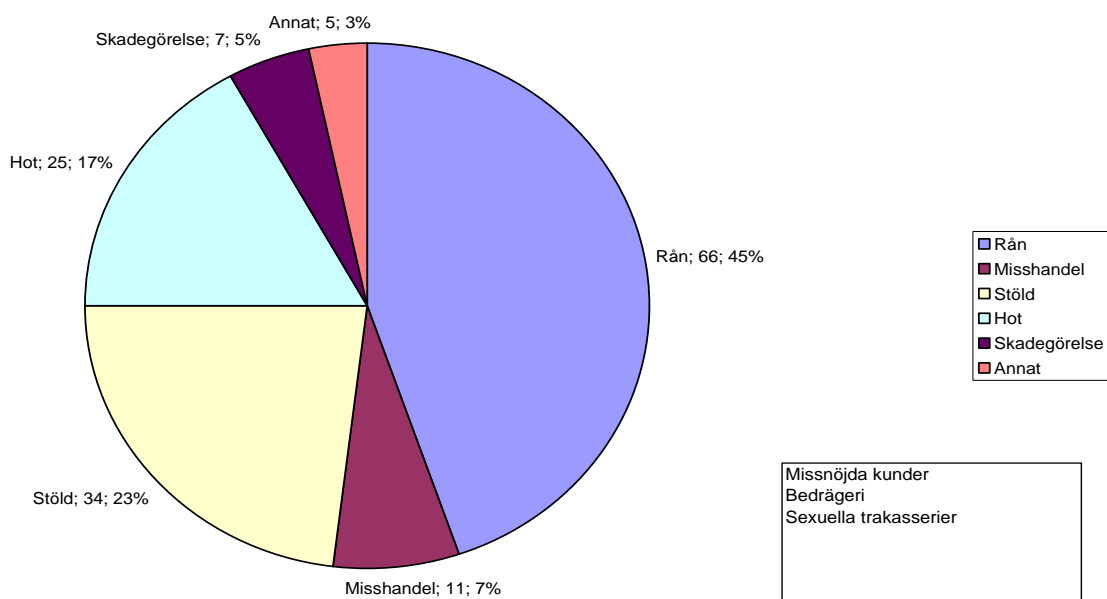
Antal i butiken

Oro att i arbetet utsättas för brott

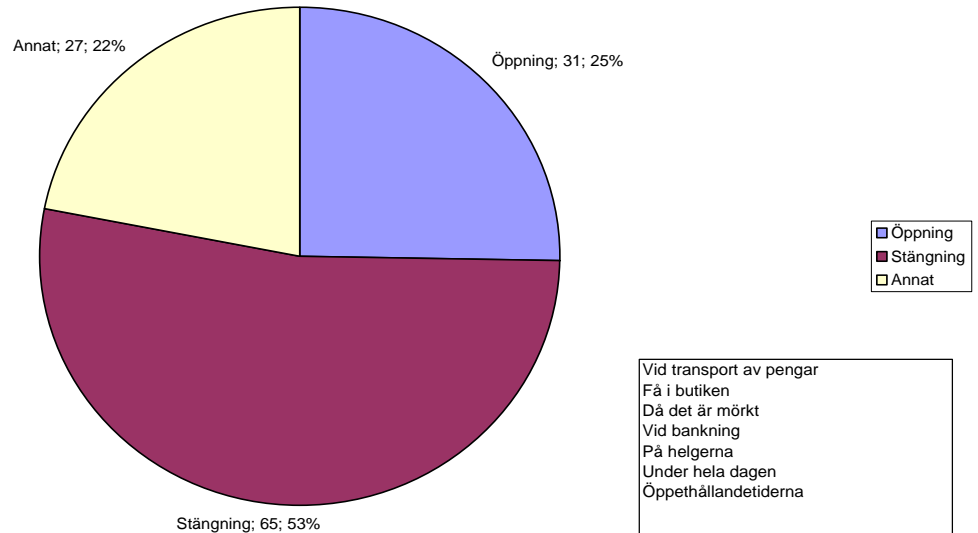

Vid oro, vilken form av brott är man orolig för?

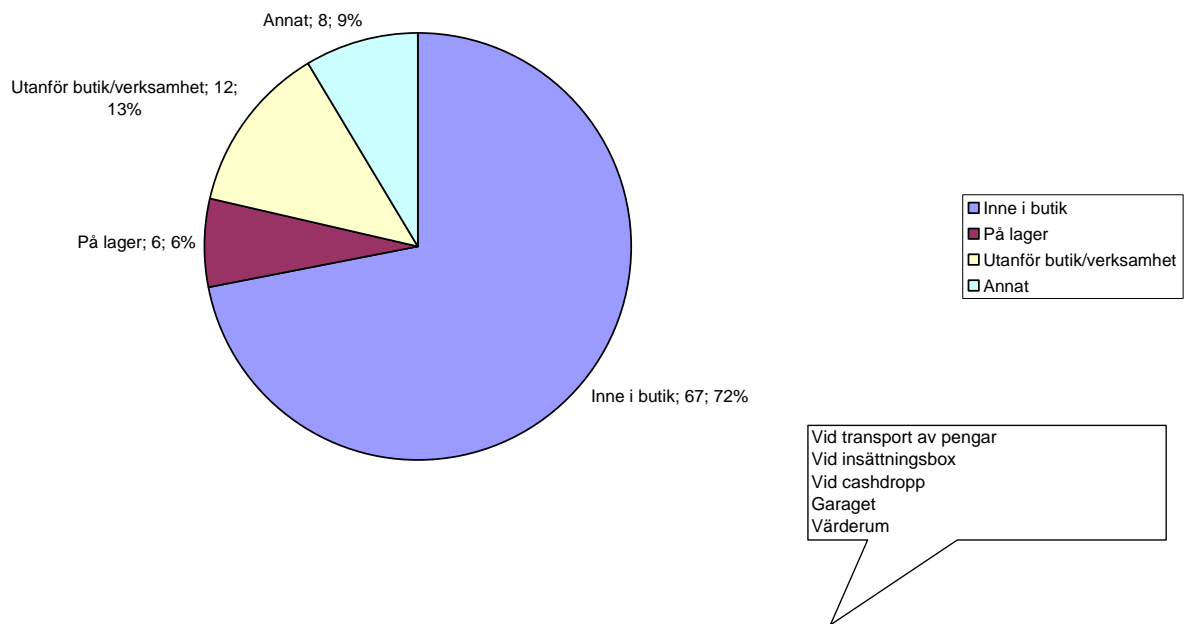

Missnöjda kunder
Bedrägeri
Sexuella trakasserier

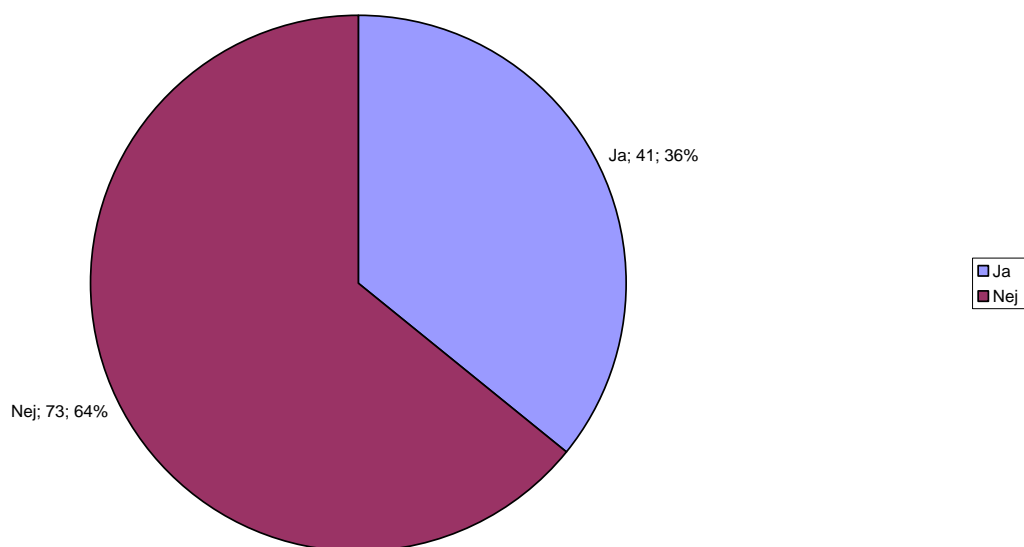
Vid vilken tidpunkt är du mest orolig?

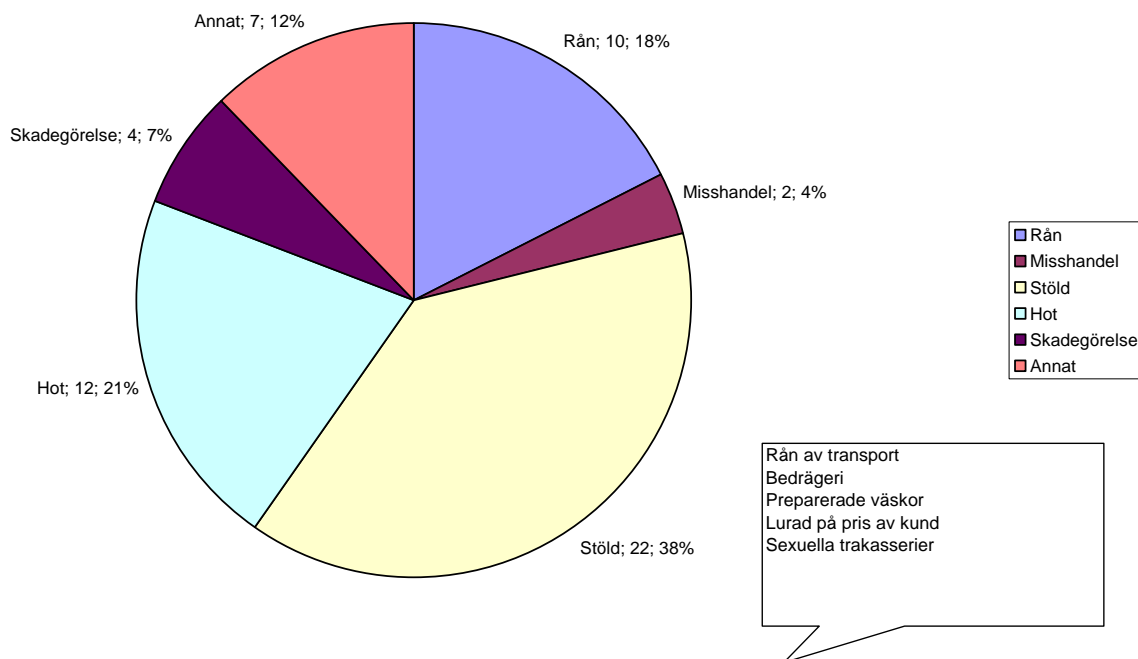
Vilken plats upplever du mest oro kring?

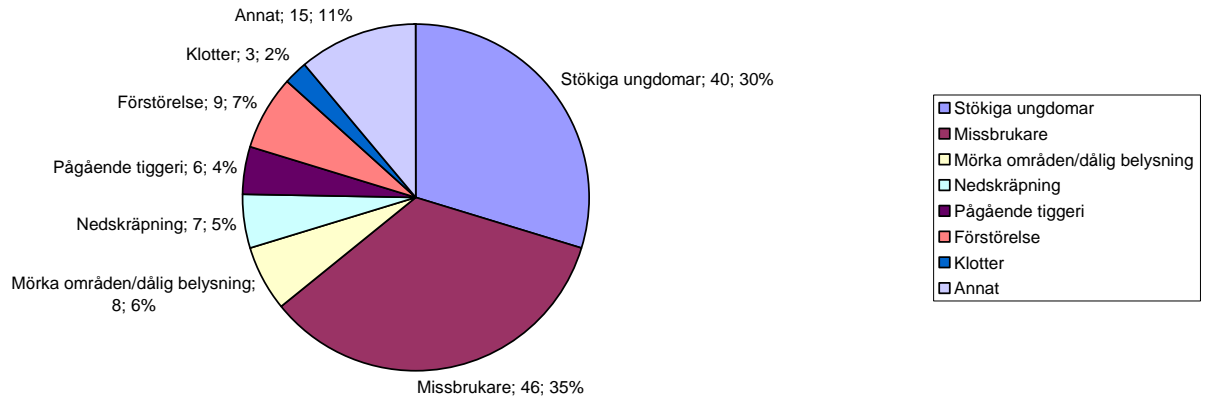
Har du erfarenhet att utsättas för brott?

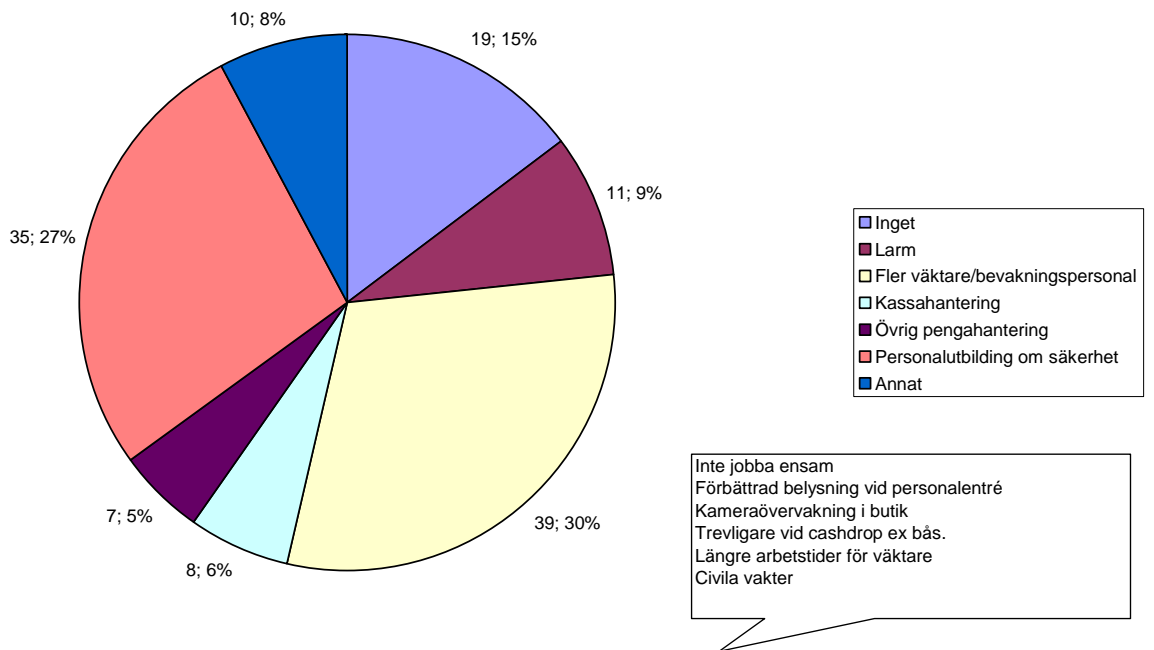
Om ja, vilken form av brott utsattes du för?

Störande aktiviteter

För att förbättra tryggheten i mitt arbete behöver följande förbättras

Bilaga 3.

För att bli certifierade, ska butiken i brottsförebyggande syfte ha:

1. Säkerhetsansvarig.
2. Branschanpassad utbildning i säkerhetsfrågor.
3. Låsbara kassalådor (med kod eller nyckel).
4. Sedelboxar, rörpost eller system för sluten kontanthantering.
5. Speciellt skyddad plats för uppräknig av kontanter och värdehandlingar.
6. Värdeskåp (med depositionsfack rekommenderas).
7. Larmmöjlighet.
8. Säkerhetsanpassade dörrar.
9. Längdmarkering (för signalement).
10. God belysning vid kundentré, personalingång och varuintag.
11. Rutiner för säkerhetsarbetet.
12. Genomtänkta värdetransporter till bank/post.
13. Beredskap för att ta hand om råoffer